

LAIVA VAJOAA, PAINOLASTIT MEREEN!

Ylimoitettu sosiaalipoliitikka on nimetty yhdeksi pääsyllisistä Suomen talouslamaan. Sosiaali- ja terveysmenojen paisuminen ja niiden kansantuoteosuuden kasvu eivät kuitenkaan ole laman syy vaan seuraus. Mutta sosiaalipoliitikassa on tehty virheitä, jotka ovat vaikeuttaneet lamaan sopeutumista. Jälkiviisaat voivat sanoa, ettei olisi pitänyt enää laajentaa palveluja eikä laatia järjestelmiä, joiden rahoitus käy ylivoimaiseksi. Mutta tällä hetkellä sosiaalipoliittiset tulonsiirrot sekä sosiaali- ja terveyspalvelut ovat turvaverkko tai pelastusrenkas hädän koittaessa tuhansille ihmisille. Ovatko pelastusrenkaat tässä haaksirikossa tarpeettominta painolastia?

Julkisuudessa näyttää todellakin siltä, että haaksirikon olisi kärsinyt sosiaalipoliitikka eikä talouspolitiikka tai yhteiskuntapolitiikka laajemminkin. Apua haetaan taloustieteilijöiltä, vaikka juuri heidän opeillaan nykyiseen kriisiin on tultu. Uudetkin opit toistavat vain talouskasvun siunauksellisuutta ja välttämättömyyttä. Kaikki menisi hyvin, kun vain menisi hy-

vin ja talous kasvaisi! Missä viipyy lamataloustiede, oppi siitä, miten yhteiskunta voi toimia, vaikka talous ei kasva? Siinä haastetta taloustieteilijöille! Kysyä voi myös, missä on valtio-opin tutkijoiden analyysi lamyhteiskunnan vallankäytöstä tai sosiologin silmäys kotimaahan postmodernin murroksen kourissa.

Mitä sitten tekevät sosiaalipoliitikot? Ottavat nöyrästi selkäänsä talousteknikoilta ja jatkavat akateemisia keskustelujaan. Puolileikillä voi kyllä sanoa, että meilläkin voisi olla osamme annettavana. Valtiovarainministeriö harjoittaa taitavasti yhteenlaskua ja viime aikoina erityisesti vähennyslaskua. Ekonomisteille näyttää riittävän pelkkä kertolasku. Sosiaalipoliitikan ammattilaisten tehtävänä on muistuttaa, että jakolaskukin on olemassa. Mutta yleensä ulkomaaailma saa olla meiltä rauhassa. Sosiaalipoliittinen yhdistyskin on tähän syypää. Parannusta on kuitenkin luvassa: yhdistyksen suuri tapaus tänä vuonna on uuden sosiaalipoliittisen lehden, Januksen, syntyminen. Sen ensimmäinen numero ilmestyy Sosiaalipoli-

tiikan päivien yhteydessä. Lehden syntyvaiheisiin sisältyi pitkä kiista lehden nimestä. Varsinkin riideltiin siitä, voiko nimessä esiintyä sana ”sosiaalipoliitikka”. Nyt se on jäänyt vielä alaotsikkoon: ”Sosiaalipoliitikan ja sosiaalityön tutkimuksen aikakauslehti”. Sosiaalipoliitikka siis kelpaa vielä jotenkuten sosiaalipoliitikan sisäpiirin sanavarastoon. Mutta miten kerromme ulkomaaailmalle, että sanalla on käyttöä sielläkin muutenkin kuin haukkumasanaan?

Onko sosiaalipoliitikkaa enää olemassa ja mitä sosiaalipoliitikan tutkijoiden ja toteuttajien pitäisi tehdä? Sosiaalipoliitikan ydintavoitteisiin kuuluu puutteen ja turvallisuuden torjunta yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta toteuttaen. On mahdollista, että maailma on muuttunut niin, että meille tuttu hyvinvointivaltiojärjestelmä ei ole kyllin joustava puutetta ja turvallisuutta torjumaan. Hyvinvointivaltio torjuu ja lievittää hallinnollisesti ja byrokraattisesti lievitetävien sosiaalisia ongelmia. Muuttuvassa maailmassa ongelmien tilalle ovat tun-

keutumassa riskit, ennakoinnattomat mutta mahdollisesti toteutuvat uhat, joiden kanssa on opittava elämään. Ympäristötuho, sodat ja nälänhädät, uudet kansainvaellukset sekä maailmanlaajuiset talouskriisit tuottavat tilanteita, joita hyvinvointikoneisto ei aina

hallitse. Uusi sosiaalipolitiikka ei siis voi olla vain hyvinvointivaltion puolustamista, vaan tarvitaan myös hyökkäystä. Hyökätään uusien haasteiden kimppuun: miten lisätään kykyä havaita riskit ja tuetaan oikeudenmukaisesti valmiutta sopeutua niihin? Uuden sosi-

aalipolitiikan rinnalla tarvitaan myös uutta taloustiedettä sekä keskustelua valasta ja moraalista. Kenen ehdoilla ja millaista oikeudenmukaisuutta silmällä pitäen vaihtoehtoja etsitään?

JUSSI SIMPURA